

תלמוד בבלי מסכת גיטין דף פו עמוד א

מתני'. שלשה גיטין פסולין, ואם נשאת - הוולד כשר: כתב בכתב ידו ואין עליו עדים, יש עליו עדים ואין בו זמן, יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד, הרי אלו שלשה גיטין פסולין, ואם נשאת - הולד כשר. רבי אליעזר אומר: אע"פ שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים - כשר, וגובה מנכסים משועבדים, שאין העדים חותמים על הגט אלא מפני תיקון העולם.

רש"י מסכת גיטין דף פו עמוד א

ואם ניסת הולד כשר - האי תנא לאו כרבי מאיר סבירא ליה דאמר עדי חתימה כרתי דלרבי מאיר הוולד ממזר ולמאן דמוקי לה בגמ' כרבי מאיר איכא למימר דכתב ידו כמאה עדים דמי ולא כרבי אלעזר סבירא ליה דאמר עדי מסירה כרתי דהא פליג רבי אלעזר בסיפא אלא כיון דכתב ידו הוא וכתב ונתן קרינא ביה ואע"ג דליכא עדי מסירה כשר מדאורייתא ומיהו רבנן פסלינהו דלמא אתי לאכשורי בכתב סופר הלכך לא תינשא ואם ניסת הוולד כשר ודוקא כתב ידו אבל כתב סופר ואין שם עד הוולד ממזר.

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף ל עמוד ב

מתני'. וכולן שהיו בהן קדושין או גרושין בספק, הרי אלו הצרות חולצות ולא מתייבמות. כיצד ספק קדושין? זרק לה קדושין ספק קרוב לו ספק קרוב לה - זהו ספק קדושין. ספק גרושין? כתב בכתב ידו ואין עליו עדים, יש עליו עדים ואין בו זמן, יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד - זהו ספק גרושין.

רש"י מסכת יבמות דף ל עמוד ב

כתב בכתב ידו - דקי"ל (ב"ב דף קעה:): הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו גובה מנכסים בני חורין אלמא כתב ידו בלא עדים מילתא היא.

חידושי הריטב"א מסכת יבמות דף ל עמוד ב

כיצד ספק גירושין כתב בכתב ידו ואין עליו עדים וכו'. פי' ג' גיטין הללו כשרים מן התורה ופסולין מדרבנן כדתנן ג' גיטין פסולים ואם נשאת הולד כשר וכבר פירשתי במקומה במסכת גיטין, והא דכשר מדאורייתא כתב בכתב ידו פר"י התם דהא אתיא אפילו לר' מאיר דבעי עדי חתימה דהא מדסיפא ר' אלעזר רישא ר"מ וטעמא דמילתא משום דכיון דכתיב וכתב לה הרי חתם ידו כעדים גמורים וכדפרש"י ז"ל התם הילכך כתב ידו נמי עביד כריתות, אבל ליכא לאכשורי מטעמא דכתב ז"ל בכאן דתנן הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו גובה מנכסים בני חורין, דלא דמו כלל דהתם ראייה בלחוד בעינן והא איכא דהודאת בעל דין כמאה עדים דמי, אבל גבי גט כריתות בעינן.

תוספות מסכת יבמות דף לא עמוד ב

למעוטי זמן דליתיה בקידושין - מספקא לר"י כתב בכתב ידו ואין עליו עדים אי מהני בקידושין אי לא דכיון שאין צריך זמן מה לנו אם אין עליו עדים.

חידושי הרשב"א מסכת יבמות דף לא עמוד ב

דהמקדש בעד אחד ואפילו שניהם מודים אין חוששין לקדושיו דלעולם אין קדושין בפחות משנים כדילפינן דבר דבר ממון ואפי' כתב בכתב ידו נמי כדמשמע בקדושין פרק האומר משום דקא מחייב לאחריני, ובגטין דמהני כתב ידו הוי טעמא או משום דלא מחייב לאחריני או משום דכתיב בהן וכתב לה דמשמע אפילו בשכתב לה הוא עצמו די לה מדלא כתיב וכתב לה ויעד עדים כדכתיב בשאר שטרות וכתב בספר וחתום והעד עדים, וכלשון הזה נ"ל שפ"י רש"י, שכתב בגיטין גבי כתב בכתב ידו ואין עליו עדים למאן דמוקי לה כר' מאיר איכא

למימר דכתב ידו כמאה עדים דמי דכיון דכתב ידו הוא וכתב ונתן קרינן ביה ואע"ג דליכא עדי מסירה כשר מדאורייתא ע"כ. וכענין שהכשיר נמי עד א' בטומאה שלאחר קינוי וסתירה מועד אין בה ואין בהן אלא מקומן דא"כ ג"ש דדבר דבר למאי אצטריך וכדקי"ל אין דבר שבערוה פחות מב' ויותר מזה כתבתי בקדושין פ' האומר בס"ד.

חידושי הרישב"א מסכת יבמות דף לא עמוד ב

, אבל נחלקו בזה רבותי י"א שאין פסולין שוה דגבי קדושין פסולין הם מן התורה לכל דבר שאין דבר שבערוה פחות משנים וגבי גרושין הוא משום דכתיב וכתב לה ואין למדין הימנו לקדושין דשאני קדושין דמחייב לאחרני, וי"א דכיון דבגירושין נמי בעי שנים דדבר שבערוה הוא והתם כתיבא גז"ש כי אכשר רחמנא כתב ידו היינו משום דכתיבת ידו חשובה כעדים למעבד מעשה כשטר ואפילו בגרושין דבעינן כריתות ולהקל וכל שכן בקידושין שבא לאסור ולהחמיר ולית לן למיחש בהא במאי דמחייב לאחרני, ותדע דהא איתקש הויה ליציאה לענין קדושי שטר וכיון דכן ילפינן לגמרי, הלכך כתב בכתב ידו כשר מן התורה ופסול מדרבנן וצרתה חולצת ולא מתייבמת, וגבי כתב בכתב סופר ואין בו אלא עד אחד כ"ש דאיכא לאכשורי בשטר קדושין דהא למ"ד דמירי בספרא דמובהק וכתב סופר הוי במקום חתימת ידו הא הוי נמי בקידושין, דהכא והכא אין דבר שבערוה פחות מב', ולמאן דמוקים בחתם סופר ועד כ"ש וכ"ש, וזהו האמת לפי דעתי. וכן דעת מרן ז"ל המובהק הר"ם ובתוס' העלו הדבר הזה [בגמגום].

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף סה עמוד ב

מאי הוי עלה? רב כהנא אמר: אין חוששין לקידושין, רב פפא אמר: חוששין לקדושין. אמר ליה רב אשי לרב כהנא: מאי דעתך? דילפת דבר דבר מממון, אי מה להלן הודאת בעל דין כמאה עדים דמי, אף כאן הודאת בעל דין כמאה עדים דמי! א"ל: התם לא קא חייב לאחרני, הכא קא חייב לאחרני. מר זוטרא ורב אדא סבא בני דרב מרי בר איסור פליג ניכסייהו בהדי הדדי, אתו לקמיה דרב אשי, אמרו ליה: +דברים יט+ על פי שני עדים אמר רחמנא, דאי בעי למיהדר לא מצי הדרי בהו, ואנן לא הדרי, או דלמא לא מקיימא מלתא אלא בסהדי? אמר להו: לא איברו סהדי אלא לשקרי.

חידושי הרשב"א מסכת קידושין דף סה עמוד ב

מסתברא לי דהא דתנן ג' גטין פסולין ואם נשאת הולד כשר וחד מינייהו כתב בכתב ידו ואין עליו עדים, התם היינו טעמא משום דרחמנא רבי' בגיטין כממון מדכתיב וכתב לה דמשמע כל שכתב לה הוא בכתב ידו מגורשת ושטר גמור הוא כשטר שבממון, ודכותה רבי רחמנא עד אחד בטומאה שלאחר קנוי וסתירה מועד אין בה ולמאי דרבי רבי ולא גמרי' מינייהו דא"כ ג"ש למאי אתא ואין לך בהן אלא מקומן, ואלו בקדושין כתב לו בכתב ידו ואין עליו עדים אינה מקודשת,

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף קעה עמוד ב

הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו - גובה מנכסים בני חורין.

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף קעו עמוד א

הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו - גובה מנכסים בני חורין וכו'. בעא מיניה רבה בר נתן מר' יוחנן: הוחזק כתב ידו בבית דין, מאי? אמר ליה: אף על פי שהוחזק כתב ידו בבית דין - אינו גובה אלא מנכסים בני חורין. מתיב רמי בר חמא: שלשה גיטין פסולין, ואם נישאת - הולד כשר, ואלו הן: כתב בכתב ידו ואין עליו עדים, יש עליו עדים ואין בו זמן, יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד - הרי אלו שלשה גיטין פסולין, ואם נישאת - הולד כשר; רבי אלעזר אומר: אף על פי שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים - כשר, וגובה מנכסים משועבדים! שאני התם דמשעת כתיבה הוא דשעבד נפשיה.

רשב"ם מסכת בבא בתרא דף קעו עמוד א

מאי - מי אמרינן הרי הוא מעתה כשטר שיש בו עדים ויגבה ממשעבדי דאחריות טעות סופר הוא דכל שטר מלוה ומכירה שחותמים בו עדים גובין ממשעבדי כאילו כתוב בהן אחריות או דלמא קיום שטר אינו מועיל לשום שטר אלא להחזיקו בב"ד לכמות שהיה מקודם לכן שאילו ימותו עדים או לזה לא יוכל לטעון שטר זה מזויף הוא דב"ד קיימוהו ויגבה בו המלוה וגם זה לא יגבה אלא מבני חורין ולהכי אהני ב"ד שלא יוכל לזה לומר אין זה כתב ידי.

רשב"ם מסכת בבא בתרא דף קעו עמוד א

ה"ג שאני התם דכשעת כתיבה הוא דשעבד נפשיה - כשנכתב השטר נכתב כדי למסרו בפני עדים שיהו עדי מסירה במקום עדי חתימה הלכך כיון דלר' אלעזר עדי מסירה כרתי כאילו נחתמו בתוך השטר דמי אבל אנו מיבעיא לן בהוציא כתב ידו בעלמא ששמו של לזה חתום בו שזה מסר לו במקום הודאה שלא יוכל לחזור ולכפור בו ולומר פרעתי כל זמן שחתימתו ביד מלוה שלא נעשה השטר בלשון של שטר שעדים חתומים בו ואחר זמן החזיקו בב"ד וכשהלוהו כמלוה על פה הויא ותו לא מצו ב"ד בקיומן לעשותו שטר שיש בו אחריות נכסים שהרי לא לדעת כן נכתב מתחלה כן נראה בעיני שמועה זו וכן עיקר ואית דגרסי משעת הכתובה ולא ירדו לשיטת השמועה.

רשב"ם מסכת בבא בתרא דף מ עמוד א

הודאה בפני ב' - אדם שמודה לחבירו בפני ב' שחייב לו מנה צ"ל כתובו שיצוום הלזה לכתוב לו שטר למלוה לעדות דכל שעה שירצה לגבות חובו יוציא שטרו על הלזה אבל שלא ברשות לזה אין כותבין דחוב הוא לו וכיון דעל הלזה לכתוב והוא לא צוה איכא למימר דלא ניחא ליה לעשות חוב שחייב מלוה בשטר דעד השתא הוה מלוה על פה ואע"ג דהודה בפני עדים נאמן הוא לומר כל שעה שירצה פרעתי דקיי"ל (לקמן/בבא בתרא/קע) המלוה לחבירו בעדים א"צ לפרעו בעדים ועכשיו כשיש בידו שטר אין הלזה נאמן לומר פרעתי אלא א"כ יביא עדים שפרע בפניהם אפילו הוציא המלוה על הלזה כתב ידו של לזה שהוא חייב לו גובה מנכסים בני חורין ואינו נאמן לומר פרעתי כ"ש בשטר שיש בו עדים.

תוספות מסכת כתובות דף כא עמוד א

הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו גובה מנכסים בני חורין - פסק רב אלפס דווקא כשאומר לא היו דברים מעולם אבל נאמן הוא לומר פרעתי ולא מצי א"ל שטרך בידי מאי בעי אלא בשטר שיש בו עדים דגובה בו מנכסים משועבדים ואין נראה לרבינו יצחק כי מנין לו זה החילוק כי סבר דבכל שטר אינו רגיל לפרוע עד שיחזיר לו שטרו.

תוספות רי"ד מסכת בבא בתרא דף מ עמוד א

(כג) הודאה בפני שנים וצ"ל כתובו. כתב הנה ר' שמואל זצוק"ל. אפי' הוציא המלוה ללוה כתב ידו שהוא חייב לו גובה מנכסים בני חורין ואינו נאמן לומר פרעתי. ונראין לי דבריו. אבל ר' יצחק מפאס זצוק"ל כתב בשלהי מסכתין כיון דכמלוה ע"פ דמיא אי טעין ואמר פרעתי נאמן. ואינו נראה לי דנהי דלא גביא ממשעבדי. משום דלית לה קלא אבל לא שני משטרא מעליא דחתימת ידו כמאה עדים דמיא וכי היכי דבשטר דאיכא סהדי לא מהימן לומר פרעתי הם ה"נ בכתב ידו:

רמב"ם הלכות מלוה ולוה פרק יא

הלכה א

המלוה את חבירו בפני עדים או שאמר לעדים היו עלי עדים שאני חייב לזה מנה או אתם עדי שאני חייב לזה מנה זו נקראת מלוה על פה וא"צ לפורעו בעדים לפיכך אם טען ואמר אחר כך פרעתי נשבע היסט ונפטר, אבל המלוה את חבירו בשטר צריך לפרעו בעדים לפיכך אם טען ואמר פרעתי שטר זה א אינו נאמן אלא אומרים לו או הבא עדים או עמוד ושלם לו חובו, לפיכך האומר לעדים היו עלי עדים שאני חייב לזה מנה אין כותבין עדותן ונותנין למלוה שלא יחזירו למלוה על פה עדות בשטר עד שיאמר להן הלוה כתבו שטר וחתמו ותנו לו, אף על פי שאמר להן כך צריכין ב להמלך בו אחר שחתמו בשטר ואח"כ נותנין השטר ביד המלוה, קנו מידו שהוא חייב לו מנה הרי אלו כותבין ג ונותנין אע"פ שלא אמר להן כתובו שסתם קנין לכתובה עומד ואינן צריכין להמלך בו. +/השגת הראב"ד/ לפיכך האומר היו עלי עדים וכו' עד ביד המלוה. א"א אני קבלתי שלא נאמר בגמרא אלא בכותב כתובה לאשתו ומוסיף לה אבל בהודאות והלוואות לא צריך לאימלוכי ביה עכ"ל. +

הלכה ב

לוה שכתב שטר בכתב ידו והעיד בו עדים ונתנו למלוה הרי זה שטר כשר, וכן אם כתב שטר אע"פ שאין בו עדים ונתנו למלוה בפני עדים הרי זו מלוה בשטר והוא שיהיה כתב שאינו יכול להזדייף ויקראו אותו העדים ד שנמסר בפניהם, ויש מן הגאונים שהורה שצריך לומר לעדים שמסרו בפניהם חתמו והעידו שנמסר בפניכם.

הלכה ג

הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו ואין שם עדים אע"פ שהוחזק כתב ידו ה בבית דין הרי זה כמלוה ע"פ לכל דבר, ואם טען שפרע נשבע ו היסט ונפטר ואינו גובה בכתב זה לא מן היורשין ולא מן הלקוחות.

רמב"ם הלכות אישות פרק ג הלכה ג

ואם קידש בשטר כותב על הנזיר או על החרס או על העלה ועל כל דבר שירצה הרי את מקודשת לי או הרי את מאורסת לי וכל כיוצא בדברים אלו ונתנו לה בפני עדים.

רמב"ם הלכות גירושין פרק א

הלכה יג

ומנין שיתנו לה בפני עדים, הרי הוא אומר +דברים י"ט ט"ו, דברים י"ז ו'+ על פי שנים עדים או שלשה עדים יקום דבר ואי אפשר שתהיה זו היום ערוה והבא עליה במיתת בית דין ולמחר תהיה מותרת בלא עדים, לפיכך אם נתן לה גט בינו לבינה ואפילו בעד אחד אינו גט כלל.

הלכה יד

במה דברים אמורים בשהיה הגט בכתב ידי סופר, אבל אם כתב הבעל הגט בכתב ידו וחתם עליו עד אחד ונתנו לה הרי זה גט פסול (ופוסל לכהונה). +/השגת הראב"ד/ אבל אם כתב הבעל גט בכתב ידו וחתם עליו עד אחד ונתנו לה הרי זה גט פסול ופוסל לכהונה. א"א מכלל דכתב סופר ועד אחד אינו פוסל לכהונה וזה אינו כלום, אפשר דלשמואל אם נשאת הולד כשר ולדעת רב אפי' ריח גט אין בו אין השכל מורה כן. +

רמב"ם הלכות גירושין פרק א

הלכה טז

חתמו בו שנים ועבר ונתנו לה בינו לבינה או שנמצאו עידי מסירה פסולין הרי זה כשר הואיל ועדים שבו כשרין והרי הגט יוצא מתחת ידה, ויש שהורה מן הגאונים שהוא פסול.

ריף, בעה"מ, ורמב"ן סוף ב"ב בענין שטרך בידי מאי בעי בכת"י